

2. Litterær analyse af digte

Husk at give eksempler og begrunde dine svar til de enkelte punkter med henvisning til bestemte steder i teksten.

- **Præsentation af digtet:** Hvem har skrevet digtet, hvilken titel har det, og hvornår er det skrevet?

Hvad? (analyse af indhold)

- **Genre** (side 80): Er der tale om et traditionelt eller et moderne digt? Er der tale om brugslyrik eller centrallyrik?
- **Motiv** (side 38): Hvad er digtets motiv eller motiver? Kærlighed, sorg, længsel, rejse, barndommens land, paradys, ensomhed m.m.
- **Den ydre verden** (side 42): Hvordan beskrives den ydre verden? Får vi noget at vide om tid (tid på året eller døgnet) eller er begivenhederne i digtet løsrevet fra en bestemt tid? Får vi noget at vide om sted og miljø (geografisk, socialt)? Får vi noget at vide om rummet? Er det hårdt eller blødt, varmt eller koldt, stort eller lille, levende eller dødt? Er det fyldt med farver? Er det et natrum eller et kulturrum? Tilhører det dyreriget eller planteriget? Er det et overnaturligt rum (himmel, helvede, ånder)? Er der personer tilstede i digtet?
- **Den indre verden:** Hvad får vi at vide om fortællerens eller jeg'ets indre verden? Er det følelser eller stemninger, der dominerer den indre verden (glæde, håb, frygt eller fortvivlelse)? Er det tanker og refleksioner (erindringer, overvejelser, fantasier, forventninger)? Er det fornemmelser (anelser)? Eller er det først og fremmest iagttagelser og sansninger? I så fald, hvilke af de fem sanser dominerer (syn, hørelse, smag, lugt, følesans)? Hvem er fortælleren (side 81) i digtet?

Hvordan? (analyse af form)

- **Ydre komposition:** Hvordan er digtet opstillet? Hvordan fremtræder det rent grafisk? Består det af strofer? Hvor mange? Er der tale om lange eller korte verslinjer? Er en særlig tegnsætning dominerende (f.eks. ingen tegn overhovedet eller stort begyndelsesbogstav ved starten af hver verslinje)? Står enkelte eller flere ord med kursiv eller med store bogstaver?
- **Indre komposition** (side 51): Er der tale om et tidligt forløb i digtet, f.eks. fra morgen til aften, fra nat til dag, fra forår til efterår? Er der tale om en kontrastopbygning? Er digtet logisk argumenterende? Er digtet opbygget efter et fast system? Eller er der tale om en pludselig vending eller pointe i digtet, evt. til sidst?
- **Sproglige billeder** (side 122): Undersøg, om der er markante eller gennemgående billeder i digtet (metaforer, sammenligninger, symboler m.m.), og om de benytter særlige kildeområder? Hvilke sanser dominerer f.eks. i billederne? Forbinder de digtets ydre og indre verden?

- **Sproglige figurer** (side 123): Undersøg, om digtet anvender bestemte sproglige figurer. Benyttes f.eks. gentagelsesfigurer i form af anaforer eller dramatiske figurer i form af udråb?
- **Rim og rytme** (side 141): Undersøg, om digtet indeholder rim, f.eks. enderim eller bogstavrim, og om der er særlige rimmønstre i digtet. Undersøg om digtet er rytmisk opbygget, og om rytmen, dvs. placeringen af trykstærke stavelser, er varieret eller ej? Sker der eventuelt forandringer i rytmen i løbet af digtet? Benytter digtet sig af bestemte rytmiske figurer? Rim og rytme tilføjer digtet en særlig musikalitet og kan skabe forskellige former for bevægelse og stemning.
- **Sætningsopbygning** (side 127): Undersøg, om der er noget specielt ved sætningsopbygningen, f.eks. ufuldstændige sætninger, som kan afspejle følelsesmæssig uro, korte sætninger, der f.eks. kan etablere en tempofyldt stemning, eller sætninger, der deles af to eller flere verslinjer (enjambement).
- **Ordvalg** (side 111): Er ordvalget knyttet til bestemte semantiske felter (side 106)? Bruges der dagligdags, sjældne, gammeldags, fremmedartede, slangprægede, højtidelige eller sjove ord? Benyttes der fortrinsvis konkrete eller abstrakte ord? Er der mange negativt eller positivt ladede ord, eller er sproget neutralt. Benyttes der ordnydannelser eller lydord?
- **Ordklasser** (side 134): Undersøg, om særlige ordklasser dominerer: især substantiver, verber og adjektiver. Er digtet f.eks. domineret af mange abstrakte eller konkrete substantiver, af sammensatte substantiver, af tilstandsverber, sanseverber eller handleverber, eller af beskrivende eller vurderende adjektiver?
- **Digtets tone** (side 148): Er der en særlig tone i digtet (hverdagsagtig, vred, højtidelig, sentimental, naiv, humoristisk, stille, larmende, sprudlende, ironisk, alvorlig, m.m.)? Hvad frembringer digtets særlige tone?
- **Digtets stil** (side 147): Er der tale om en særlig kunstnerisk stil (realistisk, romantisk, impressionistisk, ekspressionistisk, surrealistisk, modernistisk m.m.) Benyttes sproget på en særlig måde? Er der tale om høj eller lav stil?

Fortolkning:

- **Tema** (side 67): Hvilke forslag har du til tekstens tema eller temaer. Et tema kan ofte aflæses af de modsætninger, der optræder i digtet. Vær desuden opmærksom på, om titlen kan sige noget om digtets tematik. Se på, hvilken betydning formen og valget af sproglige virkemidler har for indholdet. Undersøg, hvordan den ydre og den indre verden er forbundet i digtet. Hvis der er tale om et lyrisk jeg, fungerer den ydre verden ofte som en konkretisering eller et billede på jegets indre verden, eller mødet med den ydre verden eller sansningen af den fremkalder indre forestillinger og stemninger?
- **Perspektivering** (side 69): Hvordan placerer digtet sig i forhold til den tid, det er skrevet i og den litteraturhistoriske periode, det tilhører? Har det ligheder med andre tekster fra perioden eller fra andre perioder?